

І ст. Союзу чехословацько-радянської дружби. За внесок у співробітництво істориків України й Чехословаччини, зміцнення дружби між українським, чеським і словацьким народами дослідницю нагороджено золотою медаллю ім. Я. Пуркіне Брненського університету, медаллю ім. З. Неєдли, медаллю ім. Штура Словацької АН. У 2002 р.

І.М. Мельниковій Указом Президента України присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

Наукова громадськість, колеги та учні щиро вітають Ірину Миколаївну зі славним ювілеєм, зичать їй міцного здоров'я, активного довголіття, щастя і творчого нахнення.

70-річчя члена-кореспондента НАН України О.В. КУРДЮМОВА

19 жовтня виповнилося 70 років відомому в Україні вченому-матеріалознавцю членові-кореспондентові НАН України Олександрові В'ячеславовичу Курдюмову.

О.В. Курдюмов народився в 1938 р. Вищу освіту здобув у Київському політехнічному інституті за спеціальністю «фізика металів». Після його закінчення в 1961 р. розпочав свою трудову діяльність в Інституті проблем матеріалознавства НАН України. У 1968 р. він захистив кандидатську, а в 1977 р. — докторську дисертацію. Від 1990 року Олександр В'ячеславович завідувач відділу цього інституту. У 2000 р. його обрано членом-кореспондентом Національної академії наук України.

О.В. Курдюмов — видатний учений-кристалограф, фахівець у галузі фізики твердого тіла та матеріалознавства. Його основні наукові дослідження присвячені вивченню фазових і структурних перетворень у вуглеці та нітриді бору. Він відкрив і дослідив мартенситні перетворення шаруватих структур цих речовин у щільні модифікації. На базі проведених експериментальних досліджень було створено послідовну феноменологічну теорію твердотільних перетворень у вуглеці та нітриді бору, яка ста-

ла науковим підґрунтям керованого синтезу нанокристалічних надтвердих фаз.

Значну увагу Олександр В'ячеславович приділяє розробленню та вдосконаленню дифракційних методів аналізу високодефектних нанокристалічних структур і слабопоглинальних об'єктів, якими є всі структурні форми вуглецю й нітриду бору. Використання цих методів допомогло йому вперше виявити такі важливі особливості тонкої структури вюрцитоподібних фаз, як орієнтовані спотворення координаційних тетраєдрів, а також одномірну розупорядкованість структури й показати, що саме ці особливості визначають відносну стабільність щільних гексагональних фаз порівняно з кубічними.

О.В. Курдюмов — один із авторів розроблення відомого надтвердого матеріалу «гексаніт-Р», створеного на основі вюрцитної модифікації нітриду бору. Біля витоків створення цього матеріалу стояв І.М. Францевич. Під керівництвом Олександра В'ячеславовича було створено принципово новий метод ударно-хвильового синтезу фаз високого тиску, який дає можливість реалізувати будь-яку область на фазовій діаграмі речовини, а потім, завдяки різкому охоло-

дженню, зберегти новоутворену фазу високого тиску. За допомогою цього методу вперше у світі отримано в динамічних умовах такі надтверді фази, як кубічний нітрид бору, алмазоподібні фази в системі В-С-N, нову структурну форму вуглецю.

У науковому доробку ювіляра 8 монографій, 12 авторських свідоцтв, 16 патентів, близько 250 наукових статей.

О.В. Курдюмов — лауреат премії Ради Міністрів СРСР у галузі науки і техніки, премій ім. І.М. Францевича та ім. Г.В. Курдюмова.

Наукова громадськість, колеги та учні щиро вітають Олександра В'ячеславовича з ювілеєм, бажають йому міцного здоров'я, невичерпної життєвої енергії та наснаги для подальших творчих здобутків.

60-річчя члена-кореспондента НАН України О.В. НОВОСЕЛЬЦЕВА

---

5 жовтня виповнилося 60 років знаному вченому в галузі енергетики членові-кореспондентів НАН України Олександрові Вікторовичу Новосельцеву.

О.В. Новосельцев народився в 1948 р. Без відриву від виробництва в 1972 р. закінчив Київський політехнічний інститут за фахом «автоматика і телемеханіка». У 1980 р. Олександр Вікторович захистив кандидатську, а в 1992-му — докторську дисертацію. 2006 року його було обрано членом-кореспондентом Національної академії наук України за спеціальністю «моделювання в енергетиці».

Нині О.В. Новосельцев завідувач відділу економічного та нормативно-правового регулювання в енергетиці Інституту загальної енергетики НАН України.

Олександр Вікторович відомий учений у галузі системного моделювання в енергетиці. Коло його наукових інтересів охоплює електроенергетичний сектор економіки країни, системи комунальної теплоенергетики, житлово-комунальний сектор, комплекси та системи промислової електроніки. Він один із засновників нового на-

укового напрямку — системного економіко-математичного моделювання та прогнозування в енергетиці за умов сталого розвитку ринкових відносин. До його наукових досягнень у цій сфері належать розроблені принципи та методи визначення цінової рівноваги попиту й пропозиції за умов недосконалої та монополістичної конкуренції в енергетиці, принципи формування міжпродуктових енергобалансів і побудови моделей прогнозних розрахунків обсягів і відповідних оцінок вартості енергопродуктів, механізми заохочувального регулювання й економічного стимулювання діяльності підприємств паливно-енергетичного комплексу (ПЕК).

Під науковим керівництвом та за безпосередньої участі О.В. Новосельцева

- створено структуровану за генерувальними та енергорозподільними компаніями оптимізаційно-балансову модель електроенергетичного комплексу країни, проведено макроекономічні дослідження діяльності енергопостачальних та розподільних енергокомпаній на оптовому ринку електроенергії, виконано прогнозні розрахунки